

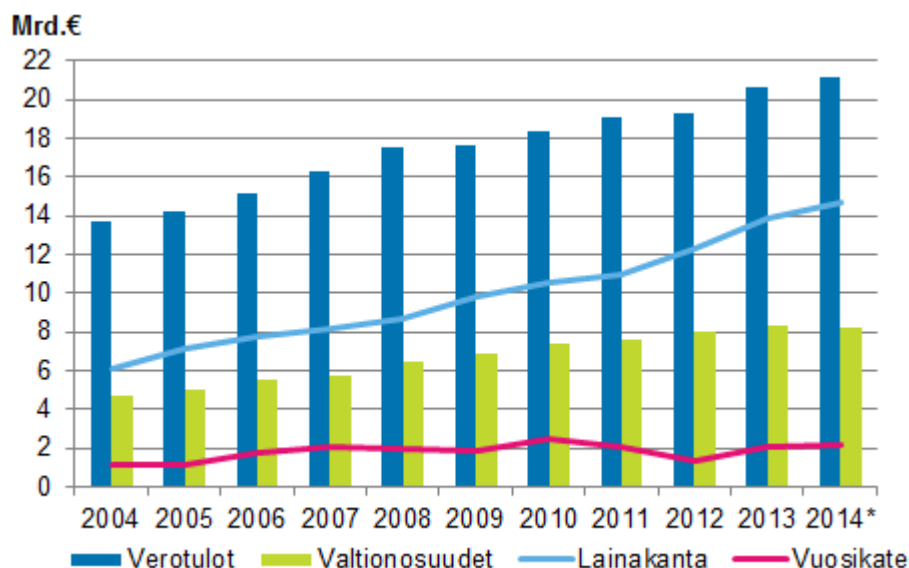
Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta

2014 ennakko

Kunnat sopeuttivat talouttaan vuonna 2014

Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätöstietojen mukaan vuonna 2014 kuntien yhteenlaskettujen toimintakulujen kasvu jatkoi hidastumistaan. Kasvua oli edellisvuoteen verrattuna 0,7 prosenttia. Loiventuneen toimintakulukehityksen ansiosta kuntien yhteenlasketut vuosikatteen paranivat 7,2 prosenttia, vaikka valtionosuudet pienenivät ja verotulojen kasvu oli hitaampaa kuin edellisvuonna. Myös kuntien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi edellisvuotta vähemmän.

Kuntien verotulot, valtionosuudet, vuosikate ja lainakanta 2004–2014*

*) Ennakko

Vuonna 2014 kuntien toimintakulut kasvoivat 272 miljoonaa euroa, mikä vastasi 0,7 prosentin kasvua. Toimintakuluista palkkausmenot laskivat 104 miljoonaa euroa, mutta palvelujen ostojen 347 miljoonan euron lisäys käänsi toimintakulut kasvuun. Toimintatuotot nousivat 13 miljoonaa euroa eli 0,1 prosenttia.

Kuntien verorahoitus, joka koostuu verotuloista ja valtionosuuksista, kasvoi 441 miljoonalla eurolla, mikä merkitsi 1,5 prosentin kasvua. Näistä valtionosuudet laskivat 91 miljoonaa euroa, mutta verotulojen 533 miljoonan euron kasvu nosti verorahoituksen kehityksen lievästi positiiviseksi. Suurimman osan verotulojen kasvusta muodostivat tuloverot, joiden tuoton lisäys oli 226 miljoonaa euroa. Tuloverojen kasvu oli kuitenkin 905 miljoonaa euroa pienempää kuin edellisenä vuonna. Toisaalta verorahoituksen kasvu riitti yhdessä loiventuneen toimintakulukehityksen kanssa parantamaan kuntien vuosikatteita 148 miljoonalla eurolla. Vuonna 2013 vuosikate oli negatiivinen 30 kunnalla, nyt vastaavassa tilanteessa olevia kuntia oli noin puolet vähemmän.

Yhteenlaskettujen tilinpäätösten mukaan vuosikate kattoi poistoista kunnissa 107 prosenttia ja kuntayhtymissä 116 prosenttia. Tunnusluvut parantuivat edellisvuodesta, jolloin vuosikate kattoi poistoista kunnissa 100 prosenttia ja kuntayhtymissä 112 prosenttia.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli vuoden 2014 lopussa 14,7 miljardia euroa, jossa kasvua oli edellisvuodesta 0,9 miljardia euroa eli 6,4 prosenttia. Asukasta kohden lainaa oli 2 694 euroa, kun edellisvuonna vastaava luku oli 2 540 euroa. Omavaraisuusaste eli oman pääoman suhde koko pääomaan oli kunnilla 61 prosenttia. Suhdeluku pysyi ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Kuntayhtymien lainakanta kasvoi puolestaan 85 miljoonalla eurolla eli 2,9 prosenttia. Kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2014 lopussa 3,0 miljardia euroa.

Vuonna 2014 kuntien tilinpäätöksiin poikkeuksellisia vuosimuutoksia aiheuttivat ammattikorkeakoulujen sekä markkinoilla toimivien liikelaitoksen ja muiden yksiköiden yhtiöittämiset. Esimerkiksi kuntien yhteenlaskettu tilikauden tulos moninkertaistui edellisvuoteen verrattuna satunnaisesti eriin kirjattujen myyntivoittojen vuoksi, jotka aiheutuivat tytäryhtiöille siirtyneiden omaisuuserien käypien arvojen ja tasearvojen erotuksesta. Kunnat toteuttivat siirrot pääosin apporttiluovutuksina tai liiketoimintakauppoina. Apporttiluovutuksissa kunnat siirsivät omaisuutta tytäryhtiöille niiden osakkeita vastaan, kun taas liiketoimintakaupoissa kunnat myivät omaisuutta tytäryhtiöille. Vuonna 2014 useissa liiketoimintakaupoissa tytäryhtiöt rahoittivat omaisuuserien ostot lainoilla, jotka ne ottivat emokunniltaan. Näin ollen yhtiöittämisistä ei kertynyt merkittävää nettorahavirtaa. Omaisuuden siirrot näkyivät koko maan tasolla isona kasvuna investointimenoissa ja käyttöomaisuuden myyntituloissa. Taseessa yhtiöittämiset näkyivät erityisesti pysyvien vastaavien hyödykkeiden vähennyksinä ja vastaavasti pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien sekä lainasaamisten lisäyksinä.

Yhtiöittämisistä johtuen tietyt kunnan taloutta kuvaavat vuoden 2014 tunnusluvut eivät olleet vertailukelpoisia edellisvuoteen. Tällainen tunnusluku oli esimerkiksi investointien tulorahoitusprosentti, joka kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on voitu kattaa vuosikatteella. Tunnusluku oli kuntien yhteenlaskettujen tietojen perusteella vuonna 2014 huomattavasti heikompi kuin edellisvuonna, koska investointien omahankintamenot sisälsivät osassa kunnista apporttiomaisuutta vastaan saatujen tytäryhtiöosakkeiden arvon. Vuonna 2014 tunnusluku oli 34 prosenttia, kun edellisvuonna se oli 57 prosenttia. Lisäksi yhtiöittämiin liittyvät kirjaukset eivät olleet vuoden 2014 tiedoissa välttämättä yhteneväisiä kuntien kesken yhtiöittämisten toteutustavoista ja ajankohdista riippuen.

Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemista kuntien ja kuntayhtymien talustilaston ennakkotiedoista. Tilasto sisältää 320 kunnan¹⁾ ja 151 kuntayhtymän tiedot.

1) Eckerön, Getan, Jomalan, Sottungan ja Kinnulan tiedot puuttuvat vuodelta 2014. Kyseisten kuntien tiedot on korvattu vuoden 2013 tiedoilla koko maan ja maakuntien yhteenlasketuissa tiedoissa.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2013 ja 2014*, miljoonaa euroa.....4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2004–2014*.....5

Liitekuvio 2. Kuntayhtymien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2004–2014*.....6

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2014.....7

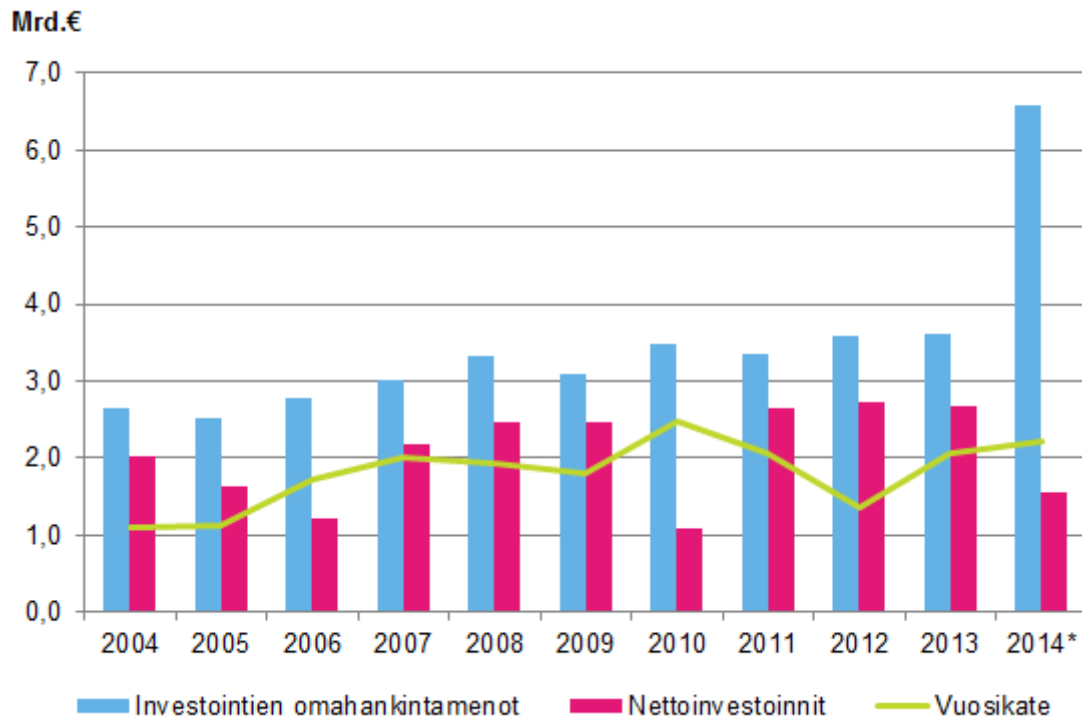
Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2013 ja 2014*, miljoonaa euroa

	Kunnat			Kuntayhtymät		
	2013	2014*	Muutos, %	2013	2014*	Muutos, %
+ Toimintatuotot	9 145	9 158	0,1	12 712	12 885	1,4
- Toimintakulut	36 316	36 588	0,7	11 989	12 123	1,1
= Toimintakate	-27 171	-27 430	1,0	723	761	5,3
+ Kunnan tulovero	17 967	18 193	1,3			
+ Kiinteistövero	1 362	1 512	11,0			
+ Osuus yhteisöveron tuotosta	1 312	1 469	12,0			
+ Muut verotulot	1	1	1,0			
+ Valtionosuudet	8 288	8 197	-1,1			
+ Rahoitustuotot	555	530	-4,4	20	19	-7,5
- Rahoituskulut	242	250	3,6	124	127	2,3
= Vuosikate	2 074	2 222	7,2	620	654	5,5
Poistot ja arvonalentumiset	2 069	2 077	0,3	556	561	1,0
Investointimenot yhteensä	3 837	6 816	77,6	869	811	-6,8
Rahoitusosuudet investointimenoihin	211	224	5,9	24	20	-17,5
Investointihyödykkeiden myyntitulot	940	5 028	435,1	27	27	-0,0
Antolainasaamisten lisäykset	720	1 334	85,5	8	10	21,3
Antolainasaamisten vähennykset	854	286	-66,5	5	5	0,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 727	2 529	-7,3	287	214	-25,5
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 519	1 791	17,9	127	140	10,4
Rahavarat 31.12.	4 348	4 339	-0,2	811	963	18,7
Lainakanta 31.12.	13 847	14 740	6,4	2 914	2 999	2,9
*Ennakkotieto						

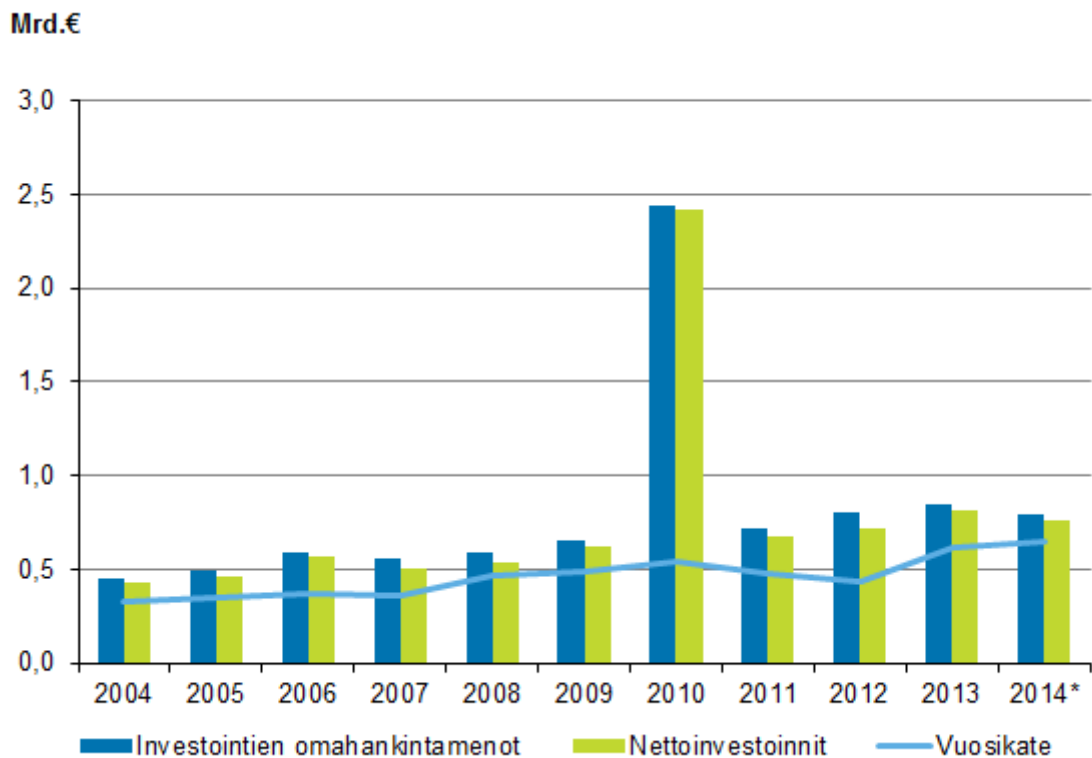
Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2004–2014*

*) Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia. Investointien omahankintamenot ovat investointimenojen ja rahoitusosuuksien erotus. Nettoinvestoinnit ovat investointien omahankintamenojen ja investointihyödykkeiden myyntitulojen erotus.

Liitekuvio 2. Kuntayhtymien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2004–2014*

*) Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia. Investointien omahankintamenot ovat investointimenojen ja rahoitusosuuksien erotus. Nettoinvestoinnit ovat investointien omahankintamenojen ja investointihyödykkeiden myyntitulojen erotus.

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston laatuseloste 2014

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien määrittämiseen sekä mm. Euroopan Unionille tehtäviin selvityksiin.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntia ja kuntayhtymiä koskevat tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå ja terveydenhuollon toimintatiedot Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolausakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet (yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilin päätöksen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä), Suomen Kuntaliiton tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille, Suomen Kuntaliiton julkaisema kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätösmalli, Suomen Kuntaliiton julkaisu ”Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset” sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolausakunnan kuntajaoston yleisohjeet ja Suomen Kuntaliiton julkaisu ”Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset 2012” ovat saatavissa pdf-muodossa Suomen Kuntaliiton internetsivuilta osoitteesta www.kunnat.net.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot niiden vuositilin päätöksistä: tuloslaskelmien mukaisista tuotoista ja kuluista, rahoituslaskelmien mukaisista rahoituseristä, taseiden mukaisista varoista ja veloista 31.12., ns. kunnan liikelaitos mallia noudattavien laitosten erillistilin päätöksistä, kunnan/kuntayhtymän konsernitaseesta sekä talousarvion toteutumisvertailuun pohjautuvat tiedot toimintamenoista ja -tuloista ja investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Tilaston perusaineistoksi kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien itse tuottamien, myymien ja ostamien palvelujen määristä.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä [www-lomakkeilla](http://www.lomakkeilla). Tiedot on mahdollista antaa myös perinteisellä paperilomakkeella.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitaseista ja ns. kunnan liikelaitosten tilinpäätöksistä kerätään kirjanpitolausakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskäyttöjä noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen ja -tulojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään meno- ja tulolajeittain eriteltyinä. Käytetty meno- ja tulolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpitolaakiin ja kirjanpitolausakunnan kuntajaoston antamiin sitoviin ohjeisiin. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä.

Tehtävälukitus perustuu Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossaan käyttämä tehtävälukitus riippuu kunnan/kuntayhtymän organisaatiosta eikä siten useinkaan noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa tehtävälukia (tulosalueita ja yksiköitä). Tätä on usein mahdoton tehdä niin että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtävälukitusohjetta. Tästä syystä tehtävälukittaisten tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin meno- ja tulolajeittaisten tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään tavaratyypeittäin samalla tehtävälukituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintamenoista ja -tuloista. Tavaratyyppiluokitus on sopusoinnussa kirjanpitolautekunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtävälukkiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtävälukia. Monissa kunnissa tilahallintoyksikkö vastaa lähes kaikesta rakentamisesta, jolloin kaikki rakennusten rakentamismenot kirjautuvat tilahallinnon tehtävälukkaan eivätkä siis rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisesti tehtävälukkiin.

Toimintatietojen luokitukset perustuvat Tilastokeskuksen ja Suomen Kuntaliiton yhteiseen ohjeeseen "Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston luokitukset".

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuussa.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, käyttötalous- ja toimintatietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot talous- ja toimintatilaston tiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa:

http://tilastokeskus.fi/keruu/kuntien_talous_ ja_toiminta.html

Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eivätkä ne näin ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toimintatilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuun alkupuolella.

Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna. Tietopalvelua hoitaa Tilastokeskuksen kuntien talous ja rahoitusmarkkinat -vastuualue.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma-, rahoituslaskelma- ja tasetietojen vertailtavuus kuntien/kuntayhtymien kesken on hyvä. Verrattaessa tehtävälukittaisia meno-, tulo- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava huomioon, että menojen ja tulojen tehtävälukijako ei perustu sitoviin määräyksiin niin kuin meno- ja tulolajijako vaan Suomen Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen yhteiseen tilastoluokitukseen. Koska tehtävälukittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon

mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävittäiset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken.

Kuntia vertailtaessa on otettava huomioon myös erot palvelujen tuotantotavoissa ja toimintojen organisoinnissa. Useilla kunnilla osa toiminnasta on organisoitu ns. ”kunnan liikelaitos” -mallin mukaiseksi liiketoiminnaksi. Näiden liikelaitosten menot ja tulot eivät sisälly tehtäväkohtaisiin menoihin ja tuloihin, vaan niistä on tilastossa erilliset taulukot. Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmiin, rahoituslaskelmiin ja taseisiin ne kuitenkin sisältyvät. Muu liiketoiminta sisältyy myös tehtäväkohtaisiin tietoihin. Osakeyhtiö-, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Itse tuotettujen ja esim. kuntayhtymiltä ostettujen palvelujen kustannukset eivät välttämättä ole täysin vertailukelpoisia, koska kuntayhtymät kattavat osan menoistaan muilla kuin palvelujen myynnistä saamallaan tuloilla.

Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttomenot.

Vuonna 1997 voimaan tullut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuslaki heikensi tuntuvasti opetustoimen vertailtavuutta kuntien välillä: jos kunnalla on esim. oma lukio, sen kaikki menot sisältyvät kunnan tehtäväkohtaisiin menoihin. Jos kunnalla ei ole omaa lukiota, sillä ei ole lukiomenoja, vaan kunnalle muiden kuntien lukioita käyvistä opiskelijoista aiheutuva taloudellinen rasitus näkyy kunnan tuloslaskelmassa valtionosuuksien vähennyksenä.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtionosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset, liiketoiminnan eriyttäminen kunnan liikelaitos -mallin mukaiseksi toiminnaksi jne.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 6. edellä.

Lisätietoja

Jari Kosonen 029 551 3789

Karen Asplund 029 551 3611

Vastaavan tilastojohtajan

sijainen:

Mari Ylä-Jarkko

kuntien.talous@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/ktt/index.html>

Lähde: Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston ennakkotiedot 2014. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-1692 (pdf)